

Erfgoedcommissie Amstelveen

2024

Inhoud

De voorzitter spreekt	3
Actueel.....	5
Omgevingswet en Adviescommissie	5
Werkwijze en Samenwerking	5
Veranderingen binnen de gemeente	6
Blik op de Toekomst	6
Ambities en kernwaarden	6
Ontwikkelingen bij MOOI Noord-Holland	6
De restauratie en uitbreiding van een gemeentelijk monument	8
Zo werkt het	11
Even voorstellen	11
Werkwijze	13
Beoordelingskaders	13
Renovatie en herontwikkeling boerderij en erf.....	15
Cijfers	18
Aantal aanvragen en aanvraagsoorten	18
Adviezen	19
Register van plaatsvervangers	20
Locatiebezoeken	21
De advisering	23
Adviezen ruimtelijke plannen, kwaliteitsgesprekken, procesbegeleiding, beleidsontwikkeling	23
Ondersteunende activiteiten	23
Duurzaam erfgoed	24
Evaluatie en aanbevelingen.....	26
Overige aanbevelingen door de commissie	27
Tot slot	28
Colofon	29

De voorzitter spreekt

Met veel plezier heeft de commissie zich afgelopen jaar ingezet voor het erfgoed van Amstelveen, een gemeente die binnen een eeuw uitgegroeid is van een landelijk dorp in de polder tot een gemeente met ruim 95.000 inwoners. Erfgoed is belangrijk voor het imago van Amstelveen en heeft een identiteitsbepalende factor. Tegelijk zet stedelijke groei het aanwezige culturele erfgoed onder steeds grotere druk. Het is daarom van belang dat het Amstelveense erfgoed meer aandacht krijgt en goed wordt gepresenteerd. Bekendheid met het aanwezige erfgoed is niet alleen relevant voor bewoners, maar ook voor ontwikkelaars en andere bedrijven. Aan ons als commissie de taak om de kansen te herkennen en aandacht te vragen voor de beleving van het erfgoed.

Afgelopen jaar heeft de commissie geadviseerd over een breed scala aan plannen. Een terugkerend thema in de commissie is het uitbreiden van een monumentale woning. Bij de behandeling van deze plannen kijken wij vanuit de monumentale waarden en de karakteristieken, hoe de uitbreiding het best past bij en aansluit op het monument. Wij sturen op een herkenbare toevoeging in een nieuwe tijdslaag, maar wel in harmonie met het monument door aan te sluiten bij bepaalde kenmerken uit het monument zoals maat en schaal. Het totaal moet een nieuw evenwichtig ensemble vormen, waarbij het monument in volle glorie te beleven is en de toevoeging als zodanig herkenbaar blijft.

Bij de herbestemming van bijzondere ensembles, waaronder boerderijen, kijkt de commissie verder dan alleen het gebouw. Het erf is namelijk onlosmakelijk verbonden met het gebouw, waardoor ontwikkelingen op het erf ook onze aandacht hebben. Daarnaast zien we regelmatig monumentenplannen, die gekenmerkt worden door een combinatie van

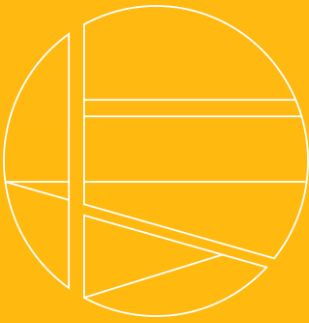
restauratiebehoefte, verduurzaming en veranderende functionele eisen. Zo moet de bosbaan geschikt gemaakt worden voor grootschalige evenementen en krijgt het gemaal nieuwe pompen. In beide gevallen bieden de benodigde wijzigingen ook kansen om de beleefbaarheid van het monument te verbeteren.

In het kader van verduurzaming komen wij regelmatig vragen tegen over allerlei maatregelen aan monumenten. Voor het plaatsen van zonnepanelen op monumenten volgen wij de advieslijn van de RCE, maar het blijft natuurlijk altijd maatwerk. Graag bespreekt de commissie met de gemeente hoe we meer duidelijkheid voor inwoners kunnen scheppen in de criteria voor verduurzamingsmaatregelen voor monumenten.

In dit jaarverslag staan we stil bij bovenstaande onderwerpen en meer. Enkele sprekende voorbeelden treft u aan in de beeldende pagina's van dit jaarverslag.

Hester Wessels,

Voorzitter Erfgoedcommissie Amstelveen

Actueel

Actueel

Dit jaarverslag biedt een overzicht van de activiteiten van de Erfgoedcommissie Amstelveen in 2024 en onze inspanningen voor omgevingskwaliteit binnen uw gemeente. Het verslag, wettelijk voorgeschreven, wordt jaarlijks aangeleverd aan de gemeenteraad en dient om inzicht te geven in onze adviserende rol voor een kwalitatief goede leefomgeving in de gemeente Amstelveen.

Omgevingswet en Adviescommissie

2024 markeerde een overgangsjaar voor de ruimtelijke ordening in Nederland, vooral door de invoering van de Omgevingswet. Deze nieuwe wet brengt veranderingen in werkwijze en cultuur binnen gemeenten met zich mee. Wij ondersteunden de gemeente bij de oprichting van de nieuwe wettelijke adviescommissie, gestart op 1 januari 2024. Met de bredere en meer vroegtijdige advisering over omgevingskwaliteit, waar erfgoed essentieel onderdeel van uitmaakt, worden thema's zoals verduurzaming en landschappelijke inpassing vaker een onderwerp aan onze gesprekstafel. Meestal, zo valt in dit verslag te lezen, leidt dit tot positieve adviezen, waarbij we de wensen van de initiatiefnemer zoveel mogelijk in evenwicht brengen met gemeentelijke beleidsdoelen.

Werkwijze en Samenwerking

De commissie heeft een belangrijke taak in het bevorderen van omgevingskwaliteit bij erfgoedgerelateerde ontwikkelingen. Meerdere deskundigen op dat gebied zijn opgenomen in de commissie, en waar nodig raadplegen we specialistische kennis via MOOI Noord-

Holland. Als onafhankelijk, multidisciplinair team helpen we publieke en private belangen zorgvuldig af te wegen binnen de kaders van het gemeentelijk beleid. Onze adviserende rol is constructief en gericht op inhoudelijke ondersteuning, in nauwe samenwerking met de gemeentelijke diensten. Dankzij trainingen en een vernieuwd adviesformat via MOOI Noord-Holland kunnen we effectief adviseren binnen de nieuwe kaders.

Veranderingen binnen de gemeente

De introductie van de Omgevingswet in 2024 betekent een nieuw tijdperk voor gemeenten. Gemeenten passen nieuwe instrumenten, kaders en processen toe. Er is een cultuurverandering gaande waarbij meer faciliterend naar initiatieven wordt gekeken. De voorbereidingen om bestaande processen in het gemeentehuis te moderniseren en de kwaliteit van de leefomgeving eerder bij planontwikkeling bespreekbaar te maken, vorderen vrijwel overal.

Blik op de Toekomst

De werkzaamheden van de nieuwe commissie zullen op den duur ook samenhangen met de vormgeving van het nieuwe beleidsinstrumentarium onder de Omgevingswet met nieuwe instrumenten als: Omgevingsvisies, -plannen, -programma's en -vergunningen. Hierin krijgt het nieuwe begrip 'goede omgevingskwaliteit' als maatschappelijk kerndoel van de nieuwe wet gestalte. In de memorie van toelichting op de wet wordt 'goede omgevingskwaliteit' gekoppeld aan aspecten als cultureel erfgoed, architectonische kwaliteit van bouwwerken, stedenbouwkundige kwaliteit en kwaliteit van natuur en landschap.

Ambities en kernwaarden

De komende periode gaan wij als adviescommissie ook graag met u in gesprek over de ambities en kernwaarden van het kwaliteitsbeleid onder de Omgevingswet. Welke waarden en ambities staan centraal. Wat betekent dat voor de verschillende gebieden in de gemeente? In welke mate neemt de gemeente regie en wat wordt aan de mensen zelf overgelaten. De grote maatschappelijke opgave in de leefomgeving waar we de komende jaren voor staan moet opgelost. Maar naast vlot en betaalbaar moet het toch ook van goede kwaliteit zijn en lang houdbaar. Uw erfgoedcommissie speelt hierbij graag een constructieve en ondersteunende rol.

Ontwikkelingen bij MOOI Noord-Holland

MOOI Noord-Holland, de stichting die de commissie faciliteert, heeft haar verbinding met de gemeenten in Noord-Holland versterkt door statutenwijziging, waardoor aangesloten gemeenten nu extra toezicht hebben op strategische besluiten. Op 28 juni werd voor het eerst een vergadering van aangesloten gemeenten georganiseerd, waar ook uw portefeuillehouder bij uitgenodigd was. Deze nauwere betrokkenheid doet geen afbreuk aan het uitgangspunt dat de door de gemeenteraad benoemde commissieleden onafhankelijk kunnen blijven adviseren.

Nr.3 De Erfgoedcommissie tijdens een commissievergadering.
MOOI Noord-Holland

Wat is omgevingskwaliteit

Zorg voor een goede omgevingskwaliteit betekent aandacht voor cultureel erfgoed, de kwaliteit van natuur(schoon), ecologie en landschap, de stedenbouwkundige kwaliteit, de architectonische kwaliteit van bouwwerken en de inrichting van de openbare ruimte (Memorie van toelichting van de Omgevingswet (art.4.1.3)).

Het tot stand brengen van goede omgevingskwaliteit is geen vaststaand (objectief) gegeven, het gaat over de waardering die mensen hebben voor bepaalde kenmerken van hun leefomgeving. Die waardering is persoon-, plaats- en tijdgebonden. Mensen kunnen waardering hebben voor:

1. Herkomstwaarde; kenmerken die samenhangen met de herkomst, die de geschiedenis van een gebied herkenbaar houden. Het kan gaan om plekken met historische betekenis, zoals monumenten, maar het kan ook een persoonlijk verhaal zijn bij een bepaalde plek;
2. Belevingswaarde; kenmerken die samenhangen met de beleving, zoals het groen, het uiterlijk van de bebouwing, de geborgenheid, de afwisseling of juist de rust;
3. Gebruikswaarde; kenmerken die samenhangen met het gebruik van een gebied, zoals de verschillende functies, de bereikbaarheid, de toegankelijkheid;
4. Toekomstwaarde; kenmerken die samenhangen met de mogelijkheden voor de toekomst, zoals kansen voor groei, duurzaamheid, robuustheid, waardevastheid.

De restauratie en uitbreiding van een gemeentelijk monument

Amsterdamseweg 485

De Amsterdamseweg is een historische structuur in Amstelveen, waarlangs een aantal monumenten staan. Een voorbeeld hiervan is Amsterdamseweg 485. Het pand bestaat uit een bouwlaag met een schildkap, waarbij de voorgevel wordt gekarakteriseerd door o.a. een risaliet met de entree en de vensters met luiken. De achterzijde zijn door de jaren heen verschillende aanbouwen geplaatst. De eigenaren willen het pand restaureren en uitbreiden om er met hun gezin te kunnen wonen.

Het oorspronkelijke ontwerpvoorstel was om het volume van het gebouw in dezelfde stijl als het monument uit te breiden. Dit zou de uitbreiding visueel integreren, maar leidde tot een verlies van de oorspronkelijke structuur. De vraag was welk deel van het pand monumentale waarde had en welk niet. Dit maakte de afleesbaarheid van het monument onduidelijk.

Op advies van de commissie is er een bouwhistorische verkenning uitgevoerd om de monumentale onderdelen van het pand te identificeren. In overleg is besloten geen verlenging van het bestaande volume te maken, maar een aparte uitbreiding te realiseren, die via een tussenlid verbonden werd met het monument. De commissie stelde verder voor om het “modernistische” ontwerp van de uitbreiding, met grote horizontale lijnen en contrasterende materialen, op subtiel wijze te laten aansluiten bij het monument.

Het resultaat is een ontwerp dat zowel het monumentale karakter van het pand behoudt als een moderne uitbreiding biedt, waardoor voldaan is aan de woonwensen van de eigenaren en er een mooie afleesbare tijdslaag aan het monument is toegevoegd.

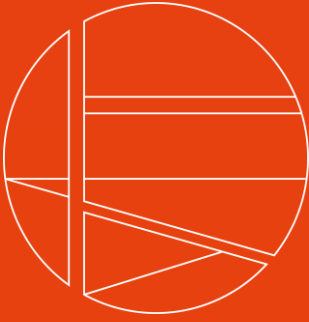
Nr. 5 De bestaande achtergevel.
Leo van Bemmelen Architect

Nr. 6 Het oorspronkelijke ontwerp voorstel voor de uitbouw aan de achterzijde.
BTA Bollenstreek

Nr. 7 Geveltekening van het monument (rechts) en de uitbreiding (links).
Leo van Bemmelen Architect

Zo werkt het

Zo werkt het

Even voorstellen

De Erfgoedcommissie Amstelveen is benoemd door de gemeenteraad en samengesteld uit ervaren en vakbekwame adviseurs met kennis die nodig is binnen de gemeente Amstelveen.

Het goed beoordelen van alle ruimtelijke aspecten van een initiatief of plan vraagt kennis, ervaring en vakmanschap. De adviseurs zijn specialisten op het terrein van landschap, stedenbouw, cultuurhistorie en architectuur en zij zijn onafhankelijk ten opzichte van de gemeentelijke organisatie en het gemeentebestuur. In 2024 bestond de commissie uit de volgende adviseurs:

- Hester Wessels, voorzitter en restauratie-architect
- Jeroen Hooyschuur, architectlid en monumentdeskundige
- Daniël Peters, architectlid

De commissie werd ondersteund door:

- Marcus Kempers, stadsarchitect
- Annika Platje, adviseur cultureel erfgoed
- Romy Schuit, commissiecoördinator

Werkwijze

De gemeente legt de plannen aan de commissie voor in een openbaar toegankelijke vergadering. Niettemin is al het mogelijke gedaan om het openbare karakter van de vergadering in stand te houden. Initiatiefnemers en eventueel hun adviseur en/of ontwerper worden in de gelegenheid gesteld om via een videoverbinding het initiatief toe te lichten. Belanghebbenden en geïnteresseerden kunnen bij de gemeente verzoeken om de behandeling van de plannen te volgen en worden dan toegelaten. De vergaderdata voor uw gemeente vindt u via deze [link](#).

De commissie kan in verschillende samenstellingen adviseren. Zo is het mogelijk om een zo geheten preadvies aan te vragen. Er vindt dan vooroverleg plaats met de commissie op een vroeg(er) moment in het planproces en zo kan haar inbreng nog relatief eenvoudig worden meegenomen door de initiatiefnemer of ontwerper.

Van elke planbehandeling, of dit nu gaat om een vergunningaanvraag of om een vooroverleg, stelt de commissie een advies op. We streven ernaar dat het advies begrijpelijk is voor iedereen; helder geschreven en zonder gebruik van onnodig jargon. Bovendien moet het advies juridisch houdbaar zijn. De gemeentelijke plantoelichter zorgt voor het openbaar maken en versturen van de adviezen naar het college, de aanvrager en eventuele andere belanghebbenden.

Beoordelingskaders

Er zijn meerdere gemeentelijke beoordelingskaders waar de commissie rekening mee houdt. De Erfgoednota vastgesteld in 2016 door de gemeenteraad, is het belangrijkste. Via deze [link](#) kunt u de Erfgoednota voor uw gemeente inzien. Daarnaast dienen de specifieke waarden van ieder monument als uitgangspunt voor de advisering door de Erfgoedcommissie. Deze staan in de redengevende omschrijving die bij de aanwijzing voor elk monument is opgesteld en, indien opgemaakt, in een bouwhistorisch rapport.

Nr. 8 Voormalig station van Amstelveen
MOOI Noord-Holland

MOOI DARS

In 2024 is hard gewerkt om een digitale koppeling tussen de gemeentelijke zaaksystemen en MOOI DARS tot stand te brengen. Via de digitale koppeling kan een deel van de zaakgegevens geautomatiseerd worden uitgewisseld via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). De innovatie is aan het einde van het jaar opgeleverd en met de gemeente Bloemendaal is een piloottraject gestart.

Of we met uw gemeente de koppeling tot stand kunnen brengen is afhankelijk van het gemeentelijk zaakstelsel waarvan gebruik wordt gemaakt. Elk zaakstelsel vraagt om een maatwerkaansluiting, daarom ontwikkelen we in samenwerking met verschillende gemeenten door en vindt de aansluiting van gemeenten in fasen plaats. U heeft daar in het begin van 2025 een bericht over ontvangen.

Tegelijkertijd werken we – samen met onze zusterorganisaties Libau en Hûs en Hiem – verder aan het verbreden van de mogelijkheden in MOOI DARS, zoals ambtelijke advisering en advisering aan bijvoorbeeld omgevingstafels.

Nr. 9 De huidige staat van het monumentale boerderijencomplex aan de Bovenkerkerweg.
Pieters Bouwtechniek

Renovatie en herontwikkeling boerderij en erf

Bovenkerkerweg 86

Het monumentale boerderijcomplex aan de Bovenkerkerweg, bestaande uit een boerderij, zomerhuis en schuren op het erf, verkeert in zeer slechte staat. De eigenaar heeft plannen om de boerderij te restaureren en herbestemmen tot woning, met eigentijdse ingrepen die aansluiten bij de nieuwe functie. Het zomerhuis wordt herbouwd met moderne elementen, terwijl de schuren worden vervangen door twee nieuwbouwschuurwoningen. Deze woningen worden ontworpen in een hedendaagse stijl, gebaseerd op historische bijgebouwen op een boerenerf.

De commissie heeft aanbevolen het plan integraal te benaderen en het boerenerf als ensemble te ontwerpen. Daarnaast heeft de commissie gevraagd om een transformatievisie, met daarin heldere uitgangspunten voor zowel de restauratie van de boerderij, de herbouw van het zomerhuis en de nieuwbouw op het erf. Dit resulteerde in de keuze om het monumentale karakter van de boerderij te behouden door een letterlijke reconstructie, met behoud van de voorgevel, aangevuld met subtiële eigentijdse ingrepen die de nieuwe functie ondersteunen. Ook het zomerhuis wordt zoveel mogelijk in oorspronkelijke staat hersteld, met eigentijdse elementen die het historische karakter respecteren. De schuurwoningen werden herontworpen met aandacht voor de hiërarchie, aansluiting op het maaiveld, materialisatie en gevelopeningen, zodat ze goed passen binnen het historische ensemble. Verder is de verkaveling van het erf aangepast om historische kenmerken zoals siertuin, moestuin en boomgaard te integreren, met een logische ontsluiting en een duidelijke opbouw van de volumes. Het resultaat is een karakteristiek erf, waar de historie zichtbaar blijft en de monumenten goed tot hun recht komen.

De commissie had een aantal behandelingen nodig om te komen tot het eindresultaat. Bovendien was het voor haar lastig om het plan integraal te benaderen, aangezien in gemeente Amstelveen wordt gewerkt met een erfgoedcommissie voor uitsluitend monumenten, en een bouwmeester voor nieuwbouw. Op een kavel waar beide componenten (erfgoed en nieuwbouw) samenkomen, zijn twee aparte commissies niet bevorderlijk voor het adviestraject. De commissie pleit daarom voor een nauwere samenwerking met de bouwmeester, zodat voor dergelijke ontwikkelingen waarbij erfgoed en nieuwbouw samenkomen, een gemakkelijker adviestraject kan worden doorlopen.

Nr.10 Impressie van het nieuwe ontwerp voor het boerenijdencomplex met de boerderij en zomerhuis
vooraan het erf en de twee nieuwbouwschuurwoningen achter op het erf. Enzo Architecten

Nr.11 Impressie van de boerderij en zomerhuis. Enzo Architecten

Nr.12 Impressie van de twee nieuwbouwschuurwoningen. Enzo Architecten

Cijfers

Cijfers

In de onderstaande tabellen is onze advisering in 2024 weergegeven in cijfers. Op hoofdlijnen kunnen we concluderen dat het aantal behandelde plannen met ca. 36% gestegen ten opzichte van het voorgaande jaar. Hieronder worden de deeltabellen ook nog apart toegelicht.

Aantal aanvragen en aanvraagsoorten

De commissie heeft verschillende type plannen in verschillende stadia ter beoordeling voorgelegd gekregen. In 2024 heeft de Erfgoedcommissie Amstelveen 22 aanvragen behandeld. Met de 23 herhaalplannen brengt dit het totaal op 45. Opvallend is dat het aantal behandelingen ten opzicht van vorig jaar met ca. 36% is gestegen. Wellicht is dit een gevolg van de aanwijzingsronde van extra gemeentelijke monumenten een paar jaar terug.

Het aantal herhaalplannen is nagenoeg niet veranderd ten opzichte van vorig jaar, maar het de verhouding tussen het aantal preadviezen en omgevingsvergunningen is wel veranderd. Waar in 2023 ca. 85% van de plannen in een vroeg stadium aan de commissie werden voorgelegd, was dit in 2024 nog maar 45%. De Erfgoedcommissie wordt graag al in een vroeg stadium betrokken, omdat erfgoedplannen vaak complex zijn en maatwerk vergen. Dit is ook in lijn met het doel van de Omgevingswet en het biedt de Erfgoedcommissie de gelegenheid om – in samenspraak met de betrokkenen – te sparren over kansen en mogelijkheden, en vanuit daar gericht te adviseren. De ervaring leert ook dat de advisering soepeler verloopt als de commissie vroegtijdig wordt meegenomen in de plannen.

SOORT BEHANDELING	2024	2023	2022
Nieuwe aanvraag	22	13	20
Herhalingen	23	20	14
Eindtotaal	45	33	34

AANVRAAGSOORT	AANTAL AANVRAGEN	HERHALING	AANTAL BEHANDELINGEN
Omgevingsvergunning	12	13	25
Preadvies	7	5	12
Informele advisering	3	5	8
Aantal behandelingen	22	23	45

Adviezen

In 2024 was bij 49% van de plannen bezoek aanwezig voor een overleg. In 3 gevallen kon de commissie bij de eerste behandeling adviseren akkoord te gaan, in 8 gevallen gaf de commissie in hun advies kleine wijzigingen mee, waarna het door de stadsarchitect ambtelijk afgehandeld kon worden (bezwaar, tenzij). Dit waren vaak zorgvuldig uitgewerkte plannen waarvan een compleet dossier werd aangeleverd bij de commissie. In de meeste gevallen had de commissie meerdere behandelingen nodig om tot een positief advies te komen. Dit valt onder andere te verklaren door de complexiteit van erfgoedplannen.

ADVIEZEN AAN B&W	2024	2023	2022
Aanhouden	14	5	6
Akkoord	3	2	9
Akkoord met voorwaarde	3	-	-
Akkoord op hoofdlijnen	1	5	3
Akkoord op hoofdlijnen met opmerkingen	-	-	1
Bezwaar	9	4	5
Bezwaar, tenzij	8	2	4
Collegiaal overleg	2	13	6
Niet behandeld	4	-	-
Eindtotaal	45	31	34

Register van plaatsvervangers**Vastgesteld op 31 december 2024**

De aan MOOI Noord-Holland verbonden adviseurs zijn opgenomen in het jaarlijks vast te stellen [register van plaatsvervangers](#).

MOOI Noord-Holland voorziet bij incidentele afwezigheid van de voorzitter of één van de leden in vervanging door een gekwalificeerd commissielid, die zitting heeft in één van de onder MOOI Noord-Holland ressorterende adviescommissies.

Locatiebezoeken

Gemaal Middelpolder

Het verbouwen en/of herbestemmen van monumenten gaat vaak samen met (noodzakelijke) herstel- en restauratiewerkzaamheden. Tijdens de advisering over dergelijke werkzaamheden aan monumenten, maakt de commissie een zorgvuldige afweging tussen de monumentale waarden en de bouwtechnische staat van (onderdelen van) het monument. Om deze afweging te kunnen maken, brengt de commissie een locatiebezoek.

Een voorbeeld hiervan is het Gemaal Middelpolder, een gemeentelijk monument dat wordt herbestemd en waar funderingsherstel moet worden uitgevoerd, in combinatie met het wijzigen van het pompsysteem. Door allerlei innovaties is de gemaalfunctie van het pand uit 1897 overbodig geworden. Het funderingsherstel heeft grote gevolgen voor monumentale onderdelen zoals de vloer en de machines in het pand, maar tegelijkertijd is funderingsherstel noodzakelijk voor de instandhouding van het monument als geheel. Op locatie is de bestaande toestand bekeken, en heeft de commissie samen met de initiatiefnemer, architect en aannemer overleg gevoerd over de wijze waarop de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden en hoe daarbij wordt omgegaan met de monumentale waarden. Daar zijn een aantal uitgangspunten uit voortgekomen, die de architect heeft vastgelegd in een visiedocument, en vanuit daar worden de plannen technisch weer verder uitgewerkt. In 2025 krijgen de gesprekken met de initiatiefnemer en architect een vervolg.

Nr. 14 De commissie op locatiebezoek aan het gemaal. MOOI Noord-Holland

De advisering

De advisering

De adviezen zijn openbaar en worden uitgebracht aan het college van B&W. In het jaar 2024 zijn alle adviezen van de commissie overgenomen door het college van B&W.

Adviezen ruimtelijke plannen, kwaliteitsgesprekken, procesbegeleiding, beleidsontwikkeling

In 2024 is de commissie niet alleen betrokken geweest bij verbouwingen van monumenten, maar heeft zij ook geadviseerd over kunstwerken en ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving van monumenten. Een voorbeeld hiervan is het plaatsen van een kunstwerk dat eerst onderdeel uitmaakte van de reeds gesloopte Martin Luther King basisschool, maar nu op de school aan de Van Weerden Poelmanlaan wordt geplaatst. Een ander voorbeeld is het realiseren van een buurtmoestuin bij de Kruiskerk, op verzoek van de buurtbewoners. Tijdens het overleg met de gemeente heeft de erfgoedcommissie een aantal uitgangspunten voor een goede landschappelijke inpassing meegegeven.

Ondersteunende activiteiten

De adviseurs van MOOI Noord-Holland doen meer dan hun werk in de gemeentelijke adviescommissies. Wij ondersteunen vrijwel alle gemeenten in Noord-Holland bij het behoud en de ontwikkeling van omgevingskwaliteit. Voor gemeente Amstelveen hebben we bijvoorbeeld een cursus op maat samengesteld voor de nieuw aangestelde stadsarchitect.

Duurzaam erfgoed

Een aanbeveling voor duurzaamheidsbeleid

Het erfgoedbestand van Amstelveen is rijk en divers; van archeologisch waardevolle plekken en beschermde gezichten tot bijzondere monumenten, zoals woonhuizen, boerderijen en parken. In de Erfgoednota is vastgelegd wat belangrijk is voor erfgoed in de toekomst; o.a. een duurzaam behoud van erfgoed en het bieden van kansen voor herbestemming, waarbij 'behoud door ontwikkeling' het uitgangspunt is. Binnen deze doelstellingen is het aspect duurzaamheid zeer van belang gezien de energietransitie die we met elkaar moeten maken. In bijna ieder plan waar de erfgoedcommissie dan ook over adviseert, komt duurzaamheid aan de orde.

De erfgoedcommissie probeert bij iedere planbehandeling actief mee te denken met de monumenteigenaren, maar momenteel is er in gemeente Amstelveen nog geen beleid voor verduurzaming van monumenten. De erfgoedcommissie adviseert een dergelijk beleidskader op te stellen, zowel als toetsingskader voor haar als voor alle vergunningverleners, en ook actief aan de slag te gaan met het informeren van de bewoners. Met duurzaamheidsbeleid kan aan de voorkant van een initiatief informatie worden verstrekt over de verduurzamingsmogelijkheden en de afwegingen die daaraan ten grondslag liggen. Hoewel verduurzaming van monumenten maatwerk blijft, zorgt duurzaamheidsbeleid wel voor een heldere advieslijn.

Door het hele land zijn er goede voorbeelden te vinden, gebundeld op de websites zoals de Toolbox Duurzaamheid & Ruimtelijke Kwaliteit en het Steunpunt voor Cultureel Erfgoed Noord-Holland. Ook heeft de RCE een afwegingskader Verduurzaming van monumenten opgesteld; richtlijnen die een op een over zijn te nemen in beleid.

Verduurzaming van monumenten

Afwegingskader voor vergunningverlening

Versie september 2023

Nr. 16 Het afwegingskader Verduurzaming van monumenten van de RCE.
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Evaluatie en aanbevelingen

Evaluatie en aanbevelingen

Als onafhankelijk adviseur dragen wij bij aan een goede omgevingskwaliteit in uw gemeente. Die zorg delen we samen met de initiatiefnemers en met u. Elk jaar bespreken we tijdens een evaluatiegesprek met de portefeuillehouder de belangrijkste ontwikkelingen binnen uw gemeente en formuleren we aandachtspunten voor de toekomst. Op 8 mei 2025 vond dit jaarlijkse evaluatiegesprek plaats over het jaar 2024.

Tijdens het gesprek zijn de thema's in het jaarverslag en de aanbevelingen besproken. Wat niet in het jaarverslag stond, maar waar de Erfgoedcommissie wel aandacht voor heeft gevraagd bij de wethouder, is de bebouwing uit de wederopbouw en de Post 65 periode. Ook voor deze bebouwing geldt dat zij toe zijn aan (grondige) renovaties, herbestemmingen en verduurzaming. Een bijzonder voorbeeld hiervan is de Meander, een verzameling van flatgebouwen uit de jaren '60, ontworpen door Arthur Staal. Gemeente Amstelveen heeft veel bebouwing uit wederopbouw en Post 65, wat ook onderdeel is van de identiteit van de gemeente, maar er is nog nooit onderzocht wat de waarde ervan is. De Erfgoedcommissie adviseert daarom onderzoek te doen naar de tijdsperioden en de uitkomsten ervan kunnen gebruikt worden voor (toekomstige) herontwikkelingen, verduurzamingsplannen, etc.

Daarnaast heeft de Erfgoedcommissie haar waardering uitgesproken over de samenwerking met de ambtelijke medewerkers van de gemeente, dhr. Kempers en mevr. Platje. Zij hoopt ook komend jaar samen met hen verder te werken aan het realiseren van een goede omgevingskwaliteit bij erfgoed (gerelateerde) ontwikkelingen.

Overige aanbevelingen door de commissie

De Erfgoedcommissie Amstelveen doet - vanuit haar ervaringen en inzichten - nog de volgende aanbevelingen:

- Voor de invoering van de Omgevingswet moest de gemeentelijke adviescommissie wettelijk worden ingesteld middels een Verordening op de gemeentelijke adviescommissie. De verordening die is opgesteld, komt echter niet overeen met de daadwerkelijke situatie; het suggereert één adviescommissie ruimtelijke kwaliteit, terwijl er in werkelijkheid een bouwmeester en een erfgoedcommissie is, die afzonderlijk van elkaar adviseren. De erfgoedcommissie raadt aan om de verordening te wijzigen, en pleit voor een nauwere samenwerking met de bouwmeester, zeker in een vroegtijdig stadium en daar waar erfgoed en nieuwbouw samenkomen in één ontwikkeling.
- Met de intrede van De Omgevingswet werken gemeenten aan nieuw instrumentarium op het gebied van een goede omgevingskwaliteit. Uw commissieleden hebben al ervaring met het ontwikkelen van nieuwe, minder gedetailleerde en op maatschappelijke doelen gebaseerde kaders. Graag stellen we deze knowhow ter beschikking.
- Verduurzaming en het klimaat zijn actuele thema's die steeds zichtbaarder en ingrijpender aanwezig zijn. De groeiende vraag naar zonnepanelen, warmtepompen en windmolens heeft impact op de bebouwde omgeving, maar ook veranderingen in gebruik van materialen (duurzaam geproduceerd en hernieuwbaar) en maatregelen voor de biodiversiteit brengen steeds nadrukkelijker veranderingen met zich mee. De invoering van de Omgevingswet is voor veel gemeenten een logisch moment om de nota's te vernieuwen. De meesten kiezen ervoor om de gelegenheid aan te grijpen als een kans om hier ook beleid op het gebied van duurzaamheid in op te nemen. In gemeente Amstelveen is voor dergelijke ingrepen op dit moment nog geen criteria opgenomen. De commissie adviseert om actief aan de slag te gaan en na te denken over de gevolgen en inpasbaarheid van deze veranderingen bij het opstellen van bijvoorbeeld beeldkwaliteitsplannen en nota's. Uiteraard is de commissie bereid om mee te denken over het thema en te ondersteunen waar mogelijk.
- Veel gemeenten zijn aan het werk (oefenen) met de Omgevingstafel. Doet uw gemeente dit ook? Het is aanbevelingswaardig om een lid van de commissie hierbij aan te laten sluiten.
- Mochten er vragen zijn over de Omgevingswet, de rol van de commissie of bent u benieuwd naar onze werkzaamheden? U bent welkom om aan te sluiten bij onze vergaderingen, of wij komen graag bij u langs.
- Als u hulp nodig heeft op het vlak van beleid over erfgoed, dan kunt u contact opnemen met het Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland. Hier proberen we waar het kan binnen bepaalde grenzen ondersteuning te bieden. Laat vooral weten wanneer hulp gewenst is.

Tot slot

Met dit jaarverslag geven we inzicht in de manier waarop de Erfgoedcommissie Amstelveen aan de hand van de geldende beleidskaders adviseert over goede omgevingskwaliteit bij erfgoed gerelateerde ontwikkelingen binnen uw gemeente. Dit is een doel waar wij ons graag voor inzetten en aan bijdragen. We doen dat zoveel mogelijk in het openbaar en in dialoog met betrokkenen.

De plannen in dit jaarverslag zijn slechts een greep uit de vele uiteenlopende plannen waarover de commissie dit jaar heeft mogen adviseren. Wij nodigen u van harte uit om in 2025 bij ons binnen te lopen en zelf te ervaren hoe boeiend en genuanceerd de advisering over erfgoed en omgevingskwaliteit is.

Colofon

Auteur

Romy Schuit, coördinator Erfgoedcommissie Amstelveen

Met bijdragen van

Jeroen Hooyschuur, architectlid en monumentendeskundige Erfgoedcommissie Amstelveen

Bo Jonk, commissiesecretaris en projectmedewerker Erfgoed MOOI Noord-Holland

Jef Mühren, directeur MOOI Noord-Holland

Daniel Peters, architectlid Erfgoedcommissie Amstelveen

Esmee Roobol, commissiesecretaris en projectmedewerker erfgoed MOOI Noord-Holland

Sanne Veersema, communicatiemedewerker MOOI Noord-Holland

Hester Wessels, voorzitter Erfgoedcommissie Amstelveen

Alkmaar, maart 2025

Basisontwerp

Funcke Creatieve Partners

Uitwerking

Peter Koomen

MOOI Noord-Holland adviseurs omgevingskwaliteit

Emmastraat 111

1814 DP Alkmaar

072-520 44 59

info@mooinoord-holland.nl

www.mooinoord-holland.nl

@MOOI_NH